

FÅR EJ PUBLICERAS FÖRE KL 00:01 DEN 15 SEPTEMBER 2026

Global demokrati rapport: Rättsstaten försvagas samtidigt som USA når de lägsta nivåerna på 50 år

Försämrad demokrati ökar risken för väpnade konflikter

BRYSSEL/STOCKHOLM – Den globala försämringen av rättsstaten och de rekordstora nedgångarna i USA försämrar förutsättningarna för demokratin världen över, enligt en rapport från Internationella institutet för demokrati och fria val (International IDEA).

Flera centrala indikatorer för demokratin i USA – från pressfrihet till domstolarnas oberoende – har nått sina lägsta nivåer på 50 år, och utvecklingen får återverkningar världen över. Washingtons reträtt från den regelbaserade internationella ordningen har försvagat förtroendet för multilateralt samarbete och gett auktoritära ledare och populistiska krafter ökat utrymme.

Rapporten **”The Global State of Democracy 2026: Democracy in an Age of Conflict”** varnar för att demokratisk tillbakagång skapar allt fler förutsättningar för nationella och internationella konflikter. Länder med politiskt sköra institutioner som samtidigt upplever ytterligare försämringar är särskilt utsatta för denna risk.

”I årtionden har rättsstaten, både på nationell nivå och inom den internationella ordningen, varit en grund för demokratiernas motståndskraft”, säger International IDEA:s generalsekreterare Kevin Casas-Zamora. ”Nu försvagar den snabba försämringen av demokratin i USA domstolarnas oberoende och bidrar till att fragmentera det internationella systemet – vilket hotar demokratin världen över.”

Stagnation var den dominerande trenden i den demokratiska utvecklingen under 2025. När förändringar skedde var de oftast negativa. Omkring 57 procent av världens länder försämrades inom minst en central indikator för demokratisk utveckling mellan 2020 och 2025. Kategorierna Rättsstat, Representation och Rättigheter försämrades samtliga på bred front.

Demokratins globala nedgång var koncentrerad till flera av dess grundläggande byggstenar. Domstolarnas oberoende låg på sin lägsta nivå på 36 år, medan fria och trovärdiga val låg på sin lägsta nivå på 30 år. Även yttrandefriheten, pressfriheten och tillgången till rättvisa låg på sina lägsta nivåer på mer än tre decennier.

År 2025 var det elfte året i rad som fler länder uppvisade en nettoförsämring än en förbättring av den övergripande demokratiska utvecklingen. Det är den längsta sammanhängande perioden av nedgång sedan International IDEA's mätningar inleddes 1975, enligt rapporten.

Sverige hör fortsatt till världens starkaste demokratier och placerar sig bland de tio främsta länderna globalt i samtliga fyra kategorier: Rättigheter, Rättsstat, Representation och Deltagande. Samtidigt har Sverige uppvisat försämringar inom kategorin Rättsstat och är ett av 39 länder där pressfriheten har gått tillbaka.

Nästan hälften av de 30 indikatorer som International IDEA använder för att mäta demokratin i USA föll till sina lägsta nivåer sedan databasen Global State of Democracy (GSoD) lanserades 1975. Det gäller bland annat tillgång till rättvisa, ekonomisk jämlikhet, ett effektivt parlament, yttrandefrihet, pressfrihet och domstolarnas oberoende.

Rapporten varnar för att denna urholkning, som delvis drivs av en koncentration av den verkställande makten, försvagar maktdelningen och kontrollmekanismerna i USA. Samtidigt som den skadar förtroendet för multilateralt samarbete och den internationella rättsordningen globalt.

I ett särskilt avsnitt om väpnade konflikter konstaterar rapporten att den senaste tidens minskning av antalet demokratier och försämringen av deras kvalitet hotar den "demokratiska freden", som vuxit fram efter årtionden av demokratisering. En försämring av demokratins utveckling har ökat antalet länder som har vissa demokratiska procedurer, men saknar verklig politisk konkurrens eller rättigheter som kan hävdas i praktiken. Data visar att dessa länder löper särskilt hög risk att drabbas av konflikter.

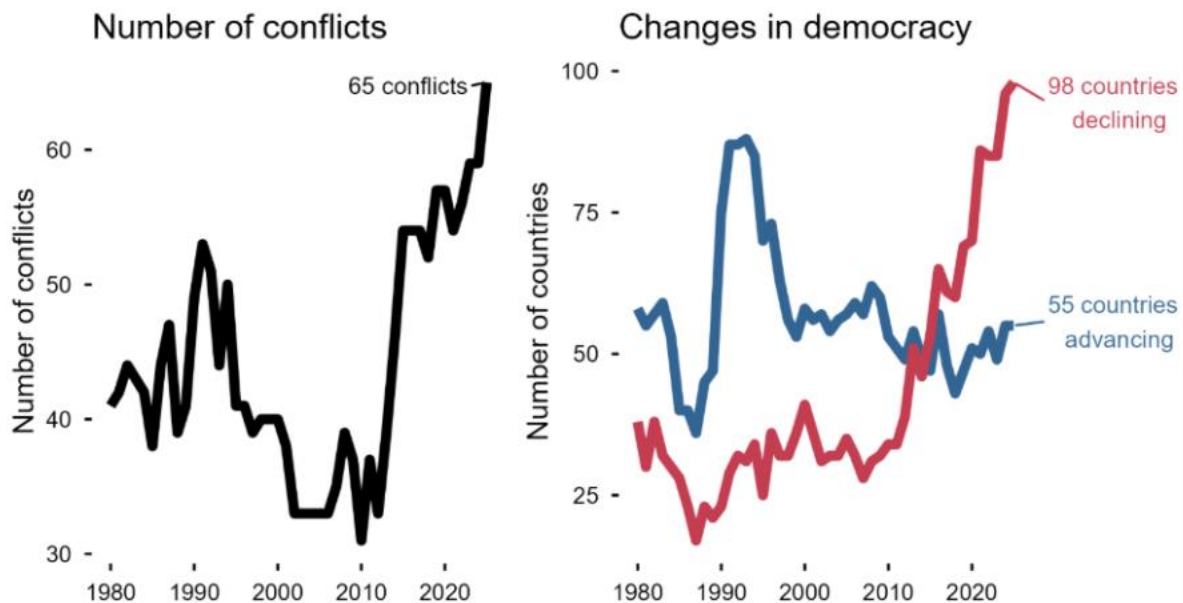
Rapporten framhåller att regeringar bör betrakta demokratistöd till andra länder som en nationell säkerhetsprioritet, eftersom starkare demokratiska system kan bidra till att minska de faktorer som leder till konflikter. Även relativt små investeringar i demokratistöd kan ge betydande vinster för fred och samhällsstyrning, till en lägre kostnad än militära insatser.

"Demokratins nedgång handlar inte längre bara om våra politiska rättigheter på nationell nivå; den förändrar också förutsättningarna för fred och säkerhet världen över", säger Casas-Zamora. "Att investera i demokrati är också att investera i fred."

Rapporten lyfter samtidigt fram positiva utvecklingar, särskilt i länder som befinner sig i politiska övergångsprocesser, däribland Bangladesh, Nepal, Polen, Sri Lanka och Syrien. Även om förbättringarna fortfarande är sköra har mobilisering bland befolkningen och civilsamhället bidragit till demokratisk förnyelse.

I Syrien, som uppvisade förbättringar inom Rättigheter, Rättsstat och Deltagande, var förbättringarna särskilt stora när det gäller indikatorerna för civilsamhället. Det finns dock fortfarande allvarliga utmaningar kring säkerhet, rättigheter och koncentrationen av makt.

Samtidigt har ett starkare skydd för förenings- och yttrandefriheten bidragit till att skapa större utrymme för dessa grupper att verka. Även i mer stabila sammanhang, såsom i Australien, förbättrades indikatorerna för civilsamhällets deltagande.

Källa: Uppsala Conflict Data Program för data i den vänstra panelen och GSoDI v10 för data i den högra panelen.

Huvudpunkter

- **Kategorin Rättsstat presterade svagast globalt.** Av de 173 bedömda länderna låg 71, motsvarande 41 procent, på en låg nivå. Kategorin uppvisade också fler försämringar än någon annan: försämringar noterades i 29 länder, motsvarande 17 procent. **Domstolarnas oberoende** hörde till de områden som drabbades hårdast.
- **Inom kategorin Rättigheter var yttrandefriheten den indikator som försämrades i flest länder.** Den försämrades i 42 länder, motsvarande 24 procent av samtliga bedömda länder. **Pressfriheten försämrades också kraftigt**, med en nedgång i 23 procent av länderna. **Tillgången till rättvisa försämrades i 18 procent av länderna**, vilket understryker den ökade pressen på centrala demokratiska rättigheter och skydd.
- **Representation är fortfarande den kategori som presterar starkast globalt**, men utvecklingen är fortsatt negativ. Mellan 2020 och 2025 registrerades 17 försämringar och endast fyra förbättringar, vilket speglar en försämring av både valens integritet och den parlamentariska kontrollen. **Fria och trovärdiga val försämrades i nästan vart**

femte land i världen – 32 länder, eller 18 procent – medan **parlamentens effektivitet försämrades i 33 länder**, motsvarande 19 procent.

- **Afrikanska och europeiska länder stod för de största andelarna av försämringarna**, 33 respektive 27 procent av samtliga försämringar, medan Asien och Stilla-havsområdet stod för flest förbättringar.

Bakgrund

GSoD-rapporten för 2026 bedömer länder utifrån fyra övergripande kategorier av demokratisk utveckling, snarare än genom en enda sammanvägd klassificering. De fyra kategorierna är:

- **Representation** – exempelvis fria och trovärdiga val samt effektiv parlamentarisk kontroll.
- **Rättsstat** – exempelvis domstolarnas oberoende och i vilken utsträckning människor är skyddade från politiskt våld.
- **Rättigheter** – exempelvis yttrandefrihet, pressfrihet och mötesfrihet.
- **Deltagande** – exempelvis i vilken utsträckning medborgare deltar i demokratiska uttryck under och mellan val.

De fyra kategorierna är indelade i 17 faktorer, däribland fria och trovärdiga val och domstolarnas oberoende. Mer information om forskningsmetodiken finns [här](#).

REGIONER

Afrika och Västasien

Mellan 2020 och 2025 noterades fler demokratiska försämringar än förbättringar i Afrika och Västasien. Bakslagen gällde framför allt fria och trovärdiga val, parlamentens effektivitet, tillgången till rättvisa samt medborgerliga fri- och rättigheter.

Västafrika var fortsatt ett särskilt orosområde. I Burkina Faso och Niger fortsatte de militärledda regeringarna att konsolidera sin makt och begränsa de politiska friheterna.

Samtidigt fanns tecken på framsteg på andra håll. Syriens politiska övergång bidrog till förbättringar inom flera demokratiska områden. Även Gabon och Gambia uppvisade framsteg.

Europa

Europa var fortsatt den region i världen som totalt sett hade den starkaste demokratiska utvecklingen, men tecknen på ökande påfrestningar blev allt tydligare.

De största bakslagen gällde medborgerliga fri- och rättigheter, tillgången till rättvisa samt fria och trovärdiga val. Yttrandefriheten och pressfriheten försämrades också i flera etablerade demokratier.

Försämringarna var koncentrerade till länder som Georgien, Ryssland och Slovakien, samtidigt som Polen och Tjeckien uppvisade förbättringar i fråga om demokratisk styrning och institutionellt ansvarsutkrävande.

Amerika

Med undantag för USA var den demokratiska utvecklingen i Amerika i stort sett stabil. De flesta länder fortsatte att ligga på en mellannivå inom samtliga demokratiska kategorier.

Samtidigt fortsatte politisk polarisering, desinformation och minskat förtroende för institutionerna att prägla regionen. Demokratiska framsteg noterades i bland annat Brasilien, Guatemala och Honduras. Samtidigt kvarstod oron över demokratisk tillbakagång, organiserad brottslighet och utmaningar inom samhällsstyrningen i flera länder.

Asien och Stillehavsområdet

Även om de övergripande försämringarna var något fler än förbättringarna var en stor del av försämringen koncentrerad till Afghanistan och Myanmar. Om dessa två länder räknas bort hade regionen fler förbättringar än bakslag.

Demokratiska förbättringar var särskilt tydliga i Bangladesh och Sri Lanka. Samtidigt kvarstod oro kring försämrade valintegritet, domstolarnas oberoende och en ökad koncentration av den verkställande makten i flera länder i regionen.

SNABBLÄNKAR TILL EVENTET

[Eventsida](#)

[Registrering](#)

[Livestreama eventet på YouTube](#)

Följ denna hashtag på sociala medier: #GSoD2026

För pressförfrågningar, vänligen kontakta:

Alistair Scrutton, chef för kommunikation och kunskapshantering

a.scrutton@idea.int, Mobil +46 707 211 098.

Om International IDEA

Internationella institutet för demokrati och fria val (International IDEA) är en mellanstatlig organisation med 35 medlemsstater som har mandat att stödja och främja demokrati i hela världen. International IDEA bidrar till den offentliga debatten om demokrati och bidrar till att stärka processer, reformer, institutioner och aktörer som bygger, främjar och skyddar demokratin, med fokus på valprocesser, konstitutionsbyggande, demokratibedömning samt politiskt deltagande och representation. Genus och inkludering, konfliktkänslighet och hållbar utveckling genomsyrar allt vårt arbete.

International IDEA är en av de mest betrodda globala källorna till data och analys om demokratins hälsa runt om i världen.

Läs mer om oss

För mer information, besök www.idea.int

Facebook: <https://www.facebook.com/InternationalIDEA>

X: https://twitter.com/Int_IDEA

Bluesky: [International IDEA \(@internationalidea.bsky.social\)](https://internationalidea.bsky.social) — Bluesky

LinkedIn: <https://www.linkedin.com/company/international-idea>